

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/40/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113211506
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 05. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8113211506.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu: C. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom N., N. XX, zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov 163/66 proti žalovanému: Home Credit Slovakia, a. s., IČO: 36 234 176, Piešťany, Teplická 7434/147 o zaplatenie finančného zadostučinenia vo výške 100 Eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 21. 11. 2013, č. k. 12C/105/2013-24 takto jednohlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

V predmetnej veci sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi 100 Eur titulom priznania finančného zadostučinenia podľa § 3 ods. 5 tretia veta zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa odôvodňujúc, že bol úspešným účastníkom v konaní, v ktorom bol v postavení spotrebiteľa a preukázal v konaní vedenom pred súdom porušenie právnych predpisov žalovaným.

Žalobca v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25C/205/2010 úspešne uplatnil porušenie svojho práva ako spotrebiteľa a žalovaný sa porušenia práv žalobcu dopustil tým, že vypracoval typovú úverovú zmluvu, ktorá neobsahovala náležitosti vyžadované zákonom č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Z tohto dôvodu bolo určené rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 25C/205/2010, že zmluva o úvere uzatvorená medzi účastníkmi konania dňa 31. 07. 2008 je bezúročná a bez poplatkov.

Súd prvého stupňa žalobu zamietol s poukazom na ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa s odôvodnením, že žalobca síce úspešne uplatnil porušenie práva a žalovanému tak musel zaplatiť len istinu z poskytnutého úveru s úrokom z omeškania. Pretože žalovaný pochybil v neúplnosti obsahu zmluvy, bola mu už stanovená sankcia, že poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov. V tomto smere je žalobca vo výhode a žalovaný mu takouto zmluvou žiadnu ujmu nespôsobil. Žalobca ani v konaní netvrdil, žeby zaplatením úveru od neho žalovaný sa domáhal neprimerane vysokých úrokov, poplatkov, prípadne, žeby mu nejakým takýmto spôsobom mohol spôsobiť ujmu a závažné dôsledky. Žalobca taktiež netvrdil, žeby predmetný úver práve uvedením chýbajúceho údaju bol preňho neprijateľným. Preto, ak bol prijatý záver, že predmetný úver je bezodplatný a bezúročný, už bola nastolená v predmetnom právnom vzťahu rovnováha zmluvných strán a nie je potrebné ešte osobitným rozhodnutím, vzhľadom na ciele a účel, aký vyplýva z ust. § 53a Občianskeho zákonníka určovať neprijateľnosť zmluvných podmienok. Z tohto dôvodu súd nárok žalobcu na zaplatenie primeraného finančného zadostučinenia zamietol.

O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p..

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Uviedol, že spolu s manželkou sa rozhodli kúpiť osobné motorové vozidlo, pretože majú ťažko postihnutého syna a jeho prevoz do ústavu je problematický. Dňa 31. 07. 2008 žalobca navštívil autobazár K. X., N., C. XX a vybral si motorové vozidlo Kia Ceed. Bolo mu ponúknuté financovanie prostredníctvom splátkového úveru. Keďže nemali dostatok finančných prostriedkov (žalobca je nezamestnaný a jeho manželka invalidnou dôchodkyňou) a žalobca len príležitostne mal príjem, uvítal možnosť kúpiť vozidlo na splátky. Obchodný zástupca žalovaného D. D. mu oznámil, že úver môže byť poskytnutý len na podnikanie a keďže žalobca je nezamestnaný, postačí aj to, že je poisťovacím agentom. Žalobca nepotreboval úver na podnikanie, ale na prevoz chorého syna a motorové vozidlo nevyhnutne potreboval. Ako nezamestnaný nemohol poskytnúť žiadne IČO, a preto zástupca žalovaného napísal do úverovej zmluvy k jeho menu svoje identifikačné číslo. Uvedené len dokazuje, do akých neželaných rozmerov dospelo úverovanie spotrebiteľov, ktorí nemajú na výber, ak chcú úver získať. Žalobca úver riadne splácal a potom ako v spoločnosti začali rezonovať veci o ochrane spotrebiteľa, požiadal združenie na ochranu spotrebiteľa o posúdenie uzavretej úverovej zmluvy medzi účastníkmi konania. Bolo mu vysvetlené, že v zmluve absentuje údaj o priemernej hodnote RPMN, a preto je úver bezúročný a bez poplatkov. Uvedenú skutočnosť žalobca žalovanému oznámil (že porušil zákon a že ide o úver bezúročný a bez poplatkov) a že kompenzuje svoju pohľadávku z bezdôvodného obohatenia proti jeho pohľadávke na plnenie z úverovej zmluvy. Následne žalovaný začal žalobcovi telefonovať veľmi neprijemným tónom, že mu auto zoberie a následne ho odpredá. Telefonáty pokračovali aj osobami hovoriacimi po česky a žalobca obdržal písomnosti, ktoré vyvolali uňho obavu, že mu auto zoberú. Preto sa obrátil na súd, aby mu poskytol dočasnú ochranu predbežným opatrením. V uzavretej úverovej zmluve bol dohodnutý aj zabezpečovací prevod práva a preto, že išlo o zmluvnú podmienku vo formulárovej zmluve, ktorú žalobca nemohol nijako ovplyvniť a ktorá spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, žalobca si ani neuvedomil, že motorové vozidlo nie je jeho a že žalovaný ho môže nechať vydražiť s vyvolávacou cenou len 30 % obvyklej ceny. Zdôraznil, že je na súde, aby rozhodol, či uvedené okolnosti svedčia o kúpe vozidla na podnikanie alebo o kúpe vozidla spotrebiteľom, ktorý len príležitostne vykonáva činnosť poisťovacieho agenta a vozidlo potrebuje na prevoz ťažko chorého syna. Žalovaný totiž účelovými krokmi chcel dosiahnuť to, aby sa na žalobcu nevzťahoval režim ochrany spotrebiteľa pri spotrebiteľských úveroch. Zdôraznil, že nie je nijaký neplatič, dodržiava zákon a uplatňuje si len svoje práva. Vytykal súdu prvého stupňa, že nezohľadnil podstatu uplatneného práva, ktoré nie je len o náhrade ujmy, ale aj o odradení dodávateľa od obdobných postupov. V prípade potvrdenia napadnutého rozsudku navrhol pripustiť dovolanie, pretože ide o nedostatočne judikovaný inštitút a práva spotrebiteľov preto nie sú tak chránené vo všetkých ich zložkách, čo je na úkor kvality spotrebiteľských vzťahov. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný k podanému odvolaniu navrhol rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad upravených v ust. § 212 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 O. s. p. a zistil, že nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie, ani na zmenu napadnutého rozsudku.

Ako vyplýva z obsahu spisu účastníci konania uzatvorili zmluvu o úvere dňa 21. 07. 2008 (č. I. 32 - 34 spisu), na základe ktorej žalovaný ako dodávateľ poskytol žalobcovi ako spotrebiteľovi spotrebiteľský úver vo výške 10 456,08 Eur. Predmetom financovania podľa úverovej zmluvy bolo osobné motorové vozidlo Kia Ceed Diesel 1,6 a v úverovej zmluve bol medzi účastníkmi zároveň dohodnutý zabezpečovací prevod vlastníckeho práva k predmetu financovania podľa tejto úverovej zmluvy.

Žalobca v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov (25C/205/2010) vo vzťahu k žalovanému bol úspešným účastníkom a rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 16. 06. 2011, č. k. 25C/205/2010-118 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 18. 10. 2012, č. k. 20Co/137/2011-180 bolo určené, že zmluva o úvere uzatvorená medzi účastníkmi konania dňa 31. 07. 2008 je bezúročná a bez poplatkov. V prevyšujúcej časti žaloba o určenie, že zmluva o úvere uzatvorená dňa 31. 07. 2008 je v časti zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva k motorovému vozidlu Kia Ceed Diesel neplatná, bola žaloba zamietnutá.

Žalobca poskytnutý úver splácal žalovanému od 10. 08. 2008 sumou po 249,55 Eur mesačne a v máji 2010 žalobca upozornil žalovaného, že úverová zmluva zo dňa 31. 07. 2008 je v rozpore so zákonom, nakoľko neobsahuje povinný údaj - ročnú percentuálnu mieru nákladov (ďalej len „RPMN“). Reakcia žalovaného na uvedené oznámenie bola, že síce uznáva dôsledky absencie RPMN, ale žalobca zmluvu podpísal ako podnikateľ, a preto nejde o spotrebiteľský úver. Zároveň žalovaný vyzval žalobcu na odovzdanie motorového vozidla, ktoré bolo predmetom financovania podľa úverovej zmluvy zo dňa 31. 07. 2008 za účelom jeho odpredaja. Žalobca preto v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 20C/148/2010 sa vo vzťahu k žalovanému domáhal vydania predbežného opatrenia a bol úspešný. Uznesením Okresného súdu Prešov zo dňa 29. 09. 2010, č. k. 20C/148/2010-70 súd zaviazal žalovaného zdržať sa výkonu zabezpečovacieho prevodu práva podľa úverovej zmluvy uzavretej dňa 31. 07. 2008 v časti spočívajúcej v oprávnení žalovaného speňažiť, odpredať, či iným spôsobom scudzíť motorové vozidlo, ktoré bolo predmetom financovania podľa úverovej zmluvy.

V predmetnom konaní súd prvého stupňa zamietol žalobu o primerané finančné zadosťučinenie s odôvodnením, že už rozsudok o určení úveru za bezúročný a bez poplatkov postačuje na docielenie rovnováhy medzi spotrebiteľom a dodávateľom. S týmto názorom súdu prvého stupňa sa nemožno stotožniť. Ak by takýto právny názor mal byť zovšeobecnený, potom úspech na súde by nebol predpokladom uplatnenia primeraného finančného zadosťučinenia, ale paradoxne jeho prekážkou. Právny názor vyslovený súdom prvého stupňa je preto v rozpore s gramatickým výkladom ust. § 3 ods. 5 tretia veta zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého osoba, ktorá na súde úspešne uplatní porušenie práv alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitným predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, koho porušenie práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi je spôsobilé privodiť ujmu spotrebiteľovi. Uvedená dikcia zákona je jasná a predpokladá právo na primerané finančné zadosťučinenie už pri samotnej hrozbe ujmy. Žalobca síce docielil reštitúciu úverového vzťahu určením, že zmluva o úvere zo dňa 31. 07. 2008 uzatvorená medzi účastníkmi konania je bezúročná a bez poplatkov, pričom súd prvého stupňa sa nijako nevysporiadal s otázkou samotnej hrozby ujmy. Právny názor súdu prvého stupňa je preto v rozpore s ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.. Ako vyplýva zo spisu hrozilo, že žalobca zaplatí žalovanému titulom poskytnutého úveru sumu o 4 702,91 Eur viac a potom, čo žalobca žalovanému v máji 2010 oznámil, že porušil zákon a že úver je preto bezúročný a bez poplatkov a že žalobca kompenzuje svoju pohľadávku z bezdôvodného obohatenia proti jeho pohľadávke na plnenie z úverovej zmluvy, žalovaný pristúpil k neprimeranému výkonu zabezpečovacieho prevodu práva a vyzval žalobcu na odovzdanie motorového vozidla. Zabezpečovací prevod práva totiž spôsobuje, že v takýchto prípadoch sa jednoducho motorové vozidlo odtiahne a spotrebiteľ nie je vlastníkom veci v dôsledku zabezpečovacieho prevodu práva a je v extrémnej nevyhode oproti dodávateľovi.

Zistený skutkový stav potvrdzuje záver, že súd prvého stupňa nezohľadnil podstatu uplatneného práva o priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré nie je len o náhrade ujmy, ale aj o odradení dodávateľa od obdobných postupov. Napriek hrozbe ujmy (zaplatiť navyše 4 702,91 Eur), žalobcom uplatnený nárok (100 Eur) je minimálny vo vzťahu k hroziacim následkom spôsobeným stresom, ktoré žalobca v súvislosti s poskytnutým úverom musel znášať. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy je jedno z práv spotrebiteľa, ktoré v prejednávanej veci nebolo správne právne posúdené. Okolnosti uvádzané súdom prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia môžu mať význam len pre posúdenie kritériá, ale len čo do výšky náhrady nemajetkovej ujmy a nie čo do základu na priznanie tohto dôležitého práva, ktoré je súčasťou okruhu práv spotrebiteľov proti nečestným praktikám dodávateľov. Napadnutý rozsudok je v rozpore s princípom spravodlivého usporiadania vecí týkajúcej sa priznania finančného zadosťučinenia.

Odvolací súd zároveň zdôrazňuje, že nie je zástancom kasačných rozhodnutí v prípadoch tzv. nevyhnutného dvojinštančného posúdenia nároku a nemyslí si ani, že princíp dvojinštančnosti je ústavným princípom, keďže v ústave o dvojinštančnosti niet zmienky (porov. nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 777/07, ze dne 31. 07. 2008).

No zdá sa, že judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v otázke tzv. zmeňujúcich rozsudkov je konštantná. Z odôvodnenia rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo 302/2008 z 30. júla 2009:

„Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho

súdneho konania, odvolací súd mohol učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkom realizáciu ich procesných práv, lebo im odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom, však rozhodujúcich skutkových zistení.“

Obdobne tiež Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obdo V 41/2009:

„Ak odvolací súd potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu, ako prvostupňový súd a na základe skutkových zistení, ktoré neboli predmetom dokazovania, rozhodol v rozpore so zásadou dvojinštančnosti. Takýmto postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu boli splnené skutočnosti zakladajúce prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.“

Vo vzťahu k zisťovaniu skutkového stavu je výstižným „české“ rozhodnutie (C. H. Beck č. C 201/2001), citované takmer vo všetkých „slovenských“ komentároch k Občianskemu súdnemu poriadku:

„Je- li ke správne rozhodnutí o věci samé zapotřebí podstatných (pro rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně; odvolací soud proto rozhodnutí zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení.“

Zároveň takýto postup, podľa NS SR (napr. rozhodnutie sp. zn. 3Cdo 40/2009 z 5. novembra 2009), je zodpovedajúci princípu dvojinštančnosti:

„Pri viazanosti súdu prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu zostáva dvojinštančnosť zachovaná, nakoľko účastník má po opätovnom rozhodnutí súdu prvého stupňa (po zrušení a vrátení jeho predchádzajúceho rozhodnutia) možnosť znovu ho napadnúť riadnym opravným prostriedkom na inštančne vyššom súde. Skutočnosť, že súd prvého stupňa je po zrušení a vrátení svojho predchádzajúceho rozhodnutia viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, je daná priamo zákonom (§ 226 O.s.p.), preto nemôže zakladať vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O.s.p. (R. Urban; www.otvorenepravo.sk).

So zreteľom na uvedené potom odvolací súd napadnutý rozsudok postupom vyplývajúcim z ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bude opätovne vec preskúmať z vecnej stránky a následne vo veci samej rozhodnúť. Vzhľadom na odvolaciu námietku žalobcu je potrebné, aby sa súd vysporiadal aj s otázkou či okolnosti uvádzané účastníkmi v konaní svedčia o kúpe vozidla na podnikanie alebo o kúpe vozidla spotrebiteľom, ktorý len príležitostne vykonáva činnosť poisťovacieho agenta a vozidlo potrebuje na prevoz ťažko chorého syna. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na čl. 14 ods. 2 Smernice 87/102/EHS týkajúcej sa spotrebiteľského úveru a na nedostatok odbornej starostlivosti žalovaného (§ 7 zákona č. 250/2007 Z. z.), pretože účelovými krokmi chcel dosiahnuť to, aby sa na žalobcu nevzťahoval režim ochrany spotrebiteľa pri spotrebiteľských úveroch.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa podľa ust. § 224 ods. 3 O. s. p..

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.